

DELAVSKA FRONTA

Uredništvo: Maribor, Koroška cesta 5. Uprava: Maribor, Koroška cesta 1. Naročnina: celoletno Din 36.—, mesečno Din 3.—. Oglasi po ceniku. — Izhaja vsako soboto zjutraj.

Morala in zakon.

Od ljudi, ki so sicer dobri kristjani, ki pa ne žive sredi trdot delavčevega življenja, slišimo mnogokrat mnenje, da prav za prav ne bi bilo treba delavskega strokovnega gibanja, da ni treba praktičnih programov za rešitev delavskega vprašanja, ker bi bilo dovolj, da krščansko živimo, ker bi tem potom delavec lahko vse dosegel, česar potrebuje. Po tem mnenju zadostuje, da se ljudje moralno, нравno prerode v krščanskem duhu. Krščanska dobroteljskost bo končno odpravila tudi še vso preostalo revščino med ljudmi.

Kakor so vse te misli simpatične in bi delavstvo samo želelo, da bi bile ustvarljive, vendar navedenih trditve ne moremo sprejeti in ne moremo priznati, da za rešitev delavskega vprašanja ne bi bilo potrebno še nekaj drugega, namreč organizirana borba delavstva in njegovih prijateljev za odpravo krivic in doseg pravic delavstva ter preureditev gospodarstva v splošno korist.

Krščanstvo, oziroma katolištvo je vera. Kaže nam pot k Bogu. Krščanstvo ni le vera enega stoletja, temveč je vera tisočletij. Zato nam ne pove in nam ne bo povedalo, kako se naj praktično uredi gospodarstvo in družabne razmere sploh. Pač pa nam daje krščanstvo smernice tudi za tuzemsko življenje, ki pa ne smejo ostati le smernice, temveč jih moramo kristjani v vsakem času in v vsaki dobi izvajati po danih potrebah. Te smernice pa kristjani tudi lahko prezro in grede mimo njih. Zato imamo opravka z ljudmi, ki posvečajo svoje življenje le pobožnemu življenju, na drugi strani pa imamo tako zvane katoliške liberalce, ki menijo, da je krščanstvo združljivo z liberalizmom.

Res bi bilo idealno, da bi bili po veri vsi ljudje kristjani in vsi ljudje praktični kristjani, kristjani po vzoru sv. Frančiška Asiškega, ki bi pozabljali vsi nase in ne bi pustili bližnjega v brezposelnosti, niti slabo plačanega. Tako pa nismo vsi niti kristjani, niti praktični kristjani, ker se nas vsepovsod drži egoizem, skrb za dobro samega sebe, in nimajo Frančiškove ljubezni do bližnjega predvsem tisti, ki bi jo morali imeti.

Denar in bogastvo ljudi demoralizirata v taki meri, da ne poznajo več ne Boga, ne njegovih postav, kaj šele človeka. Tako ni le danes, temveč tudi v srednjem veku. Saj bi nam sicer zgodovina ne pripovedovala o brezsrčnih plemičih, ki so stiskali kmetiča in uganjali orgije po graščinah. Te gospode vse pridigovanje in svarjenja duhovščine ni prav nič oviralo pri njenem početju. Isto se dogaja danes. Kdo od posejstvenikov se briga za nauk Cerkve? Skoraj nihče. Izjeme so bele vrane. In še te bele vrane se v svojem gospodarskem udejstvovanju klanjajo gospodarskim zakonom, da jih ravno ti zakoni ne zlomijo.

Vse to sta spoznala tudi papeža Leon XIII. in Pij XI. Zato sta v svojih socialnih okrožnicah tudi povedala, kaj menita kot glavarja Cerkve o socialnih vprašanjih, da bi na ta način podkrepila v krščanskih vrstah hotenje onih, ki so stremeli in še stremijo, da se družabno in posebno gospodarske razmere tako preurede, da bo delavec lahko živel. Oba papeža sicer priporočata нравni prepovedi ljudstev, obenem pa jasno pokazujeta na nedostatke ter pomanjkljivosti, ki jih nekateri ne vidijo ali pa se jim ne zde važni.

Krščanski strokovničarji se zavedamo pravilnosti svoje poti, ko zahtevamo dejavno krščanstvo na znotraj in na zunaj, v zasebnem in javnem življenju. Zavedamo se, da pri bogatinu, ki mu je uživanje zemeljskih dobrin začetek in konec vsega življenja, ne bomo nič dosegli z moralno, katero s svojim življenjem vsak dan gazi. Zato smo za to, da ljudstvo spregovori svojo besedo in postavi nov red v skladu in ob spoštovanju božjih zakonov. Ta red pa naj zadobi garancijo za svoj obstoj v zakonodaji. Sila zakona naj da ljudstvu in še posebej delavstvu pravico, lastnike proizvodnih sredstev pa prikrajša pri njihovi diktatorski vsemoči.

Tabor na gori Oljki.

2000 ljudi prisostvuje taboru delovnega ljudstva za Šaleško, Mislinjsko in Savinjsko dolino

Delavstvo Šaleške, Mislinjske in Savinjske doline, včlanjeno v »Zvezi združenih delavcev«, je pod vodstvom velenjske podružnice ZZZD organiziralo na binkoštni ponedeljek tabor na gori Oljki. Številnim delavcem iz velenjskih in zabukovskih rudnikov, iz tovarn v Celju, Šoštanj, Mislinjah, Polzele in drugod so se pridružile množice ljudi in so pohitele k sv. križu na goro Oljko. Po sv. maši, ki jo je daroval g. župnik Pirc, se je okoli cerkve po pobočjih zbralo ljudstvo, ki hoče manifestirati za svoja katoliška socialna načela.

V imenu velenjske podružnice, ki je organizirala tabor, je spregovoril in pozdravil vse delovno ljudstvo njen predsednik tov. Zaje Vekoslav, ki je bil iniciator in glavni delavec, da je tabor tako lepo uspel. Pozdravil je vse, pozdrave ja pa še posebej naslovil na naša škofa, dr. Gregorija Rožmana in dr. Ivana Jožefa Tomažiča ter na naša slovenska zastopnika v vladi gg. dr. Korošca in dr. Kreka. Ti pozdravi so bili sprejeti z navdušenim pritrjevanjem množice.

Kot prvi govornik na taboru je govoril podpredsednik centrale ZZZD tov. Piriš Milko. V svojem govoru je pokazal delo današnje družbe, orisal je krivični kapitalizem, ki je razoral lice današnjega časa, ga napolnil z bedo, siromaštvom in moralnim propadanjem.

Zgrešeni kapitalizem je rodil komunizem, ki hoče tudi v Sloveniji najti ugodna tla za svoje nauke. Mnogo slovenskega delavstva se je zagledalo v plačance Moske. Toda komunizem ni rešenik, ampak najhujši barič. Proč načelna meglenost, ki je vzrok, da se nasprotni vrste množijo! Tov. govornik je drastično orisal naše slovenske komuniste, ki so zastrupljeni po tujih idejah, ki človeka zavajajo na svojstven komunistični način v borbo proti Bogu in Cerkvi.

V komunizmu ni rešitve. Rešitev je v izvajanju načel katoliške vere. Imamo vse predpogoje. Naša dolžnost je le, da po naukih Cerkve živimo. Potrebno je novo katoličanstvo, radikalno katoličanstvo, da to razdirajoče malikovalstvo omeji. Mladi katoliški pokret, v katerem se nahaja tudi »Zveza združenih delavcev«, hoče dati slovenskemu delavstvu, slovenskemu narodu, vse svoje duhovno bogastvo, ki je vzeto iz vere.

Govorili so še tov. Čretnik iz Velenja, ki je v jasnih in jedrnatih besedah pozval delavstvo v katoliški tabor, tov. Kavčič, tudi iz Velenja, ki se kot namestnik udeležuje v delavskih vrstah, da more koristiti najbednejšim, je orisal uredbo o minimalnih plačah in pokazal nanjo kot uspešen korak k zboljšanju razmer delavstva. Med našimi podjetniki so bili klasični primeri brezsrčnosti in brezvestnosti. Eden med mnogimi je tovarnar Laurich iz Konjic, ki je plačeval svoje delavstvo s sramotno nizkimi mezdami. Takim izkoriščevalcem delavstva bo nova uredba zmanjšala njih brezvestne kapitalistične podvige. Tov. Uranjek, rudar iz Zabukovce in bivši oblastni poslanec, je pozdravil tabor v izbranih stvarnih besedah. Pokazal je tudi na rešitev, ki je v katoliški strokovni organizaciji. Tabor sta pozdravila še rudar Brezovšek iz Zabukovce in kovinar Gomze iz Celja.

Kljub številnim govorom je ljudstvo vztrajalo na mestih in z zanimanjem sledilo posameznim izvajanjem ter navdušeno pritrjevalo. Tabor je bil jasen odraz hotenja dva tisoč delavskih src, dva tisoč trpinov-delavcev zelene Štajerske. Ko smo se vračali z gore Oljke na svoje domove, nas je vse navdajala ena misel: Le z delom v katoliški strokovni organizaciji si bomo izvajali boljše čase in jasnejšo bodočnost!

Politično delo kneza Pavla v Londonu.

Bivanju našega kneza namestnika Pavla v Londonu pripisujejo angleški politični krogi velik pomen. Knez Pavle se je sestel že opetovano z uglednimi angleškimi politiki ter je imel zlasti dolge konference z bodočim predsednikom angleške vlade

Chamberlainom ter zunanjim ministrom Edenom. Tudi je sprejel turškega ministrskega predsednika İnönüja. Knez Pavle je gost angleške kraljevske dvojice ter bo ostal v Londonu še dalje časa.

Pomoč Bratovskim skladnicam.

Vlada je priskočila na pomoč rudarskemu zavarovanju, da ga reši pred propadom

Rudarsko pokojninsko zavarovanje je eno najstarejših delavskih pokojninskih zavarovanj. Naši rudarji so se že desetletja pred vojno postavljali s svojimi Bratovskimi skladnicami, ki so jim dajale jamstvo za kolikor toliko preskrbljeno starost. Vojna in povojna inflacija pa sta uničili vse rezerve Bratovskih skladnic, ki hirajo sedaj ves čas ter ne morejo svojemu članstvu nuditi tega, kar bi mu morale. Zlasti huda kriza je zajela Bratovske skladnice leta 1933. Da bi se obdržale na površini, so zvišale prispevke do najvišje možnosti, hkrati pa znižale rento, tako da prejemajo danes rudarski upokojenci prav za prav samo borno miloščino, ne pa pokojnino. Bilo je par poskusov, da se položaj Bratovskih skladnic sanira. Leta 1935 je bil ustanovljen sanacijski sklad, ki je dajal posameznim Bratovskim skladnicam podpore, vendar vidnega uspeha tudi s tem ni bilo. Sedaj pa je izdala vlada uredbo o sanaciji Bratovskih skladnic, s katero bo to važno socialno vprašanje definitivno rešeno.

Po tej uredbi se ustanovi osrednji sklad Bratovskih skladnic in rezervni sklad Glavne bratovske skladnice. Iz teh skladov bodo dobivale Bratovske skladnice primerne doprinose, če ne bodo mogle iz svojih sredstev zadostiti svojim obvezam,

tako da bodo v bodoče penzijske pravice rudarjev brezpogojno zagotovljene. V te sklade se bodo stekala sredstva iz posebnih doprinosov od prodanih rudarskih, odnosno topilniških proizvodov. Za sanacijo naših Bratovskih skladnic bo tedaj prispevala vsa naša rudarska industrija, ne pa samo — kot dosedaj — slovenski rudniki, dočim so se znali bogati rudniki v južnih delih države vedno izmuzniti. Posebej pa lo še poleg navedenih prispevkov plačevala slovenska rudarska industrija v rezervni sklad Glavne bratovske skladnice v Ljubljani poseben prispevek, da se izboljša položaj rudniških staroupokojencev.

Z ureditvijo vprašanja bratovskih skladnic je predvsem pomagano rudniškim upokojencem, katerih je v Sloveniji 5684, poleg tega pa tudi 10.300 aktivnim rudarjem in topilničarjem. Vsi ti se bodo odahnil, ker bodo vedeli, da imajo zopet oskrbljeno starost. Nova uredba pomeni, da ima vlada najresnejšo voljo, urediti pereče delavske potrebe in zahteve. Vemo tudi, da bodo naši rudarji vedeli ceniti to skrb, zlasti pa napore slovenskih zastopnikov v vladi, ki so si največ prizadevali, da je vprašanje sanacije Bratovskih skladnic spravljeno z dnevnega reda.

„Delavska politika“ in stavka v Konjicah.

Patentirani zastopniki našega delavstva — socialisti — so se ob priliki stavke v Konjicah razgalili v vsej svoji rdeči barvi. V svojem poročilu o stavki dne 15. maja se naravnost norčujejo iz konjiških usnjarjev. Baš toliko, da še ne rečejo, da se tem konjiškim revežem prav godi, če jih tovarnar stiska in pesti, če jim plačuje beraške mezde, če jih tovarnarjevi nemški nastavljenici psujejo s »slovenskimi svinjami, slovenskimi psi« ter jih bičajo in kofutajo. O stavki sami pravijo, da je protipostavna, kar je grda laž, ker so se delavci strogo držali določil novega zakona ter so šele po dveh brezuspešnih poskusih pogajanj stopili v štrajk. Niti besedice pa ne omenjajo v tem poročilu o bednem stanju konjiških usnjarjev, o njihovem trpljenju. Ne čudimo se, da ne pišeta »Jutro« in »Mariborski Večernik« nič o teh stvareh, ker morata oba pač ščititi svojega prijatelja, tovarnarja Lauricha, čudimo pa se v resnici »Delavski politik«, ki ne more biti tako nepristranska ter podpreti gibanje delavcev, ki se borijo za svojo pravično stvar. Izgleda, da bi jim socialisti najraje metali polena pod noge, samo ker ti delavci niso pri njih organizirani in ker vodi stavko »Zveza združenih delavcev«.

Osnutek uredbe o minimalnih mezdah.

Te dni so prejele delavske organizacije od banske uprave osnutek uredbe o minimalnih mezdah, ki jih določa ban za področje svoje banovine v okviru izdanega zakona. V ponedeljek se bo vršila na banski upravi v Ljubljani anketa o tem osnutku, katere se udeležijo vse organizacije po svojih predstavnikih.

Za delavce v starosti nad 18 let, zaposlene v industriji, ne glede na kraj, ter v trgovini in obrtih v krajih z nad 5000 prebivalcev, so po osnutku določene naslednje mezde: v kategoriji a) 3 Din, v kategoriji b) 2.75 Din, v kategoriji c) 2.50 Din. Za delavce v starosti izpod 18. leta: a) 2.50 Din, b) 2.25 Din in c) obrti v krajih izpod 5000 prebivalcev: a) 2.75 Din, b) 2.50 Din in c) 2.25 Din. Za delavce v starosti izpod 18. leta: a) 2.50 Din, b) 2.25 Din in c) 2 Din.

Mezde za kvalificirano delavstvo in vaje (odškodnine) bodo določene pozneje, vendar pa ne smejo biti nižje od mezd, določenih po tej uredbi za nekvalificirano delavstvo v isti stroki, dokler ne bodo določene s posebno uredbo.

Upor v Albaniji.

V Albaniji je nastala revolucija okrog mesta Argirocastro, katerega so uporniki zavzeli. Revolucijo vodi bivši albanski notranji minister Etem Tota, ki je bil najprej orožniški kaplar, potem pa se je povzpela v svoji karijeri zelo visoko, da je postal najprej prefekt v Skadru in nato notranji minister. Pred letom dni je moral odstopiti, kar ga je tako ujezilo, da je sedaj organiziral revolucijo. Zasedel je s svojimi pristaši precejšen kos albanske zemlje ter se postavil po robu vojaškemu oddelku, ki jih je vlada poslala proti njemu. V bojih pa je bil premagan ter se sedaj umika proti grški meji. Albanske oblasti so sicer poročale, da je revolucija zatrta, druga poročila pa pravijo, da borbe še vedno trajajo, da pa se je položaj upornikov zelo poslabšal ter se bodo morali slej ko prej udati, ker so že obkoljeni.

Vajenci

dobijo hrano in stanovanje po zelo znižani ceni. Upoštevamo gmotne razmere. Le pisane prijave na: Društvo za zaščito delavske mladine v Mariboru.

Naročajte „DELAVSKE FRONTO“!

Rdeča Španija je dobila novo vlado.

Razdor med marksisti in anarhisti se je s tem samo še povečal — Dosedanji ministrski predsednik Largo Caballero se je z ogromnim bogastvom umaknil na varno v Mehiko

Rdeče Španije ne ogroža samo general Franco s svojimi nacionalisti. Še mnogo hujši njen sovražnik je notranji razkroj, ki prihaja do izraza celo sedaj, ko je španski marksizem v najhujši nevarnosti. Ta razkroj dokazuje, da bi bila rdeča diktatura v Španiji propadla sama od sebe, četudi ne bi bilo prišlo do Francovega vojaškega nastopa. Razkroj je prekipel tako daleč, da je morala vlada Largo Caballero — španskega Lenina, kakor so ga imenovali naši marksisti s takim ponosom — pasti. Dolgo so trajala pogajanja med posameznimi strujami, dokler ni prišlo do sestave nove vlade, iz katere pa sta izpadla Caballero in predsednik parlamenta Barios. Predsedstvo in finance ter narodno gospodarstvo je prevzel Negrin, zunanji minister je Jose Giral, obrambo ima Prieto, pravosodje Deirujo, notranji minister je Azaguiosa, prosvetni in zdravstveni minister je Hernandez, poljedelstvo pa Iride. Značilno na novi vladi je predvsem, da niso več v njej zastopani anarhisti. To je znak, da je prišlo med anar-

histi in zmernejšimi strujami do odkritega razdora ne samo v Kataloniji, temveč tudi že v Španiji. Ker pa so zbrani v anarhističnih vrstah vsi najodločnejši in najbolj levičarski elementi, preti rdeči Španiji resna nevarnost, da se bodo skušali anarhisti polastiti oblasti s silo. To bi značilo odkrit upor za fronto, kar bi smrti udarec vojaškemu odporu rdečih in Franco bi zmagal brez vseh naporov. Zdi se, da bo do tega kmalu tudi prišlo. Španski rdečkarji si sami kopljejo grob, v katerega bodo strmoglavili. Voditelji španskega marksizma do nevarnost že slutijo ter se pripravljajo na beg. Barios se namerava preseliti v Francijo, »španski Lenin« Caballero pa v Mehiko, kamor je že spravil svoje ogromno premoženje v znesku 600.000 zlatih pezet ter si kupil krasno vilo. Caballero je bil pred dobrim letom — pred prihodom na oblast — še revež, v kratkem času pa si je nagrabil ogromne vsote denarja. To je lep primer rdeče »nesebičnosti« in dela za skupnost!

Politične vesti.

Italijanski kralj in kraljica sta se v noči od torka na sredo peljala preko Slovenije v Budimpešto, kjer so ju izredno slovesno sprejeli. Obisk italijanskega kraljevega para na Madjarskem naj bi učvrstil zvezo med Italijo in Madjarsko.

Madjarska bo obnovila obvezno vojaško službo. Zastopniki držav Male zveze so že izjavili, da ne bodo imeli proti uvedbi splošne vojaške dolžnosti na Madjarskem ničesar.

Tudi Grčija in Bolgarija bosta sklenili prijateljski pakt, sličen onemu med Bolgarijo in Jugoslavijo. Grki bodo potem priznali Bolgarom velike ugodnosti v pristaniščih na Egejskem morju.

Politični razgovori v Parizu. Po london-skih kronanskih svečanostih, ki so se jih udeležili pomembni politiki s celega sveta, se vršijo sedaj velike politične konference v Parizu, kjer se nahajajo sovjetski zunanji minister Litvinov, avstrijski zunanji minister dr. Schmidt ter turški ministrski predsednik Ineni. Zlasti bivanju dr. Schmidta se posveča velika pažnja, ker pripravlja obisk avstrijskega kanclerja dr. Sušnika v Parizu.

Časopisna vojna med Italijo in Anglijo se bo najbrže omilila, ker je angleški poslanik v Rimu protestiral proti izgonu angleških žurnalistov, ki ga je italijanska vlada nameravala izvesti. Kljub temu pa bodo ostale razmere med obema državama še vedno napete, kar dokazuje knjiga, ki jo je angleška vlada dala natisniti ter razdeliti med prebivalstvo. V tej knjigi

opozarja, da so angleški svetovni interesi resno ogroženi radi italijanske ekspanzije na Sredozemskem morju. S tako knjigo hoče Anglija pravočasno pripraviti svoje prebivalstvo na vse eventuelne posledice.

V Londonu stavkajo avtobusni nameščenci še naprej. Sedaj pa so se jim pridružili še tramvajski nameščenci, s čimer so prometne homatije v angleški prestolici še bolj napete.

Irski republikanci so vprizorili v Dublinu ob priliki kronanja angleškega kralja velike demonstracije, ker se je dal kralj kronati tudi za »kralja Irske«. Prišlo je do streljanja s policijo, pri čemer je bilo veliko ljudi ranjenih. Demonstranti so razstrelili spomenik angleškega kralja Jurija II., ki je stal na trgu v Dublinu.

Poroka vojvode Windsorskega se bo vršila dne 3. junija na gradu Cande v Franciji. Poroki bo prisostvoval vojvodov brat vojvoda Kentski.

Na Holandskem se je pričel v Utrechtu sedmi katoliški shod v navzočnosti papeževega delegata. Temu shodu prisostvuje 30.000 ljudi. — V Amsterdamu pa so zborovali holandski narodni socialisti — organizacija, ki je bila ustanovljena po hitlerjevskem vzoru. Napadali so vlado ter zahtevali njen odstop.

Pogajanja med Turčijo in Anglijo se vršijo v tem pravcu, da bi obe državi sklenili medsebojno vojaško pogodbo, ki bi položaj Angležev v vzhodnem Sredozemskem morju zelo ojačila.

Slašičarji

Zadnji čas je, da stopimo skupaj in se rešimo izkoriščanja in zapostavljanja, kajti kmalu nas ne bodo več pripoznali za kvalificirane moči, temveč le še za pomožne delavce. Morda je kdo trenutno na dobrem stališču, toda zaveda naj se, da ni tako z vsemi stanovskimi tovariši in da nihče nima jamstva, da se mu ne bo položaj spremenil na slabše ter da ne bo potreboval organizirane pomoči in zaslombe. Dvakratna dolžnost kliče vse slašičarje v organizacijo, in sicer: 1. da podpre svojega tovariša in mu pripomore do zboljšanja položaja, in 2. da sebi zajamči dobro bodočnost. V naših delavnicah mora enkrat za vselej končati praksa, da slašičarska dela opravljajo pomožne moči, izprašan pomočnik pa vsled tega ne more doseči primernega zaslužka ali pa celo stoji brez dela na cesti. Tudi naše sposobnostne ozkosrčnosti naj bo konec! Z ozirom na to se hočemo prijaviti v teoretični tečaj, ki naj bo priprava za poznejši praktični tečaj. Pripravljalni odbor si je s tem nadel težko nalogo, toda ker vemo, kake koristi bo to za vse članstvo, pričakujemo, da boste z nami, kakor smo mi z vami. Kakor vidite, tovariši, so načrti lepi, dela bo veliko, a tudi uspehi ne bodo izostali. Vabimo vse tovariše, da se zanesljivo udeležijo ustanovnega občnega zbora v torek 25. maja ob 20 v lokalu »Zveze združenih delavcev« v Delavski zbornici, vhod iz Čopove ulice 1.

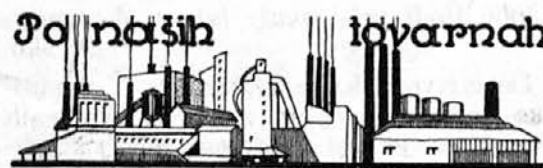
Kovinarji

Jesenice. V nedeljo 16. maja se je ob 10 dopoldne vršil v Krekovem domu sestanek kovinarskega odseka naše krajevene organizacije. Sestanka se je med drugimi udeležil tudi predsednik centrale tov.

Preželj Franc. Na sestanku smo izvolili za posamezne obrate in oddelke v tovarnah KID organizacijske zaupnike, kateri bodo organizaciji za hrbenico in pogon za uspešno ter aktivno delo. Poročali so tov. Leskovec, Rajner in Andrej Križman. Bog živi!

Fotografi

Odbor vas obvešča, da bo 26. maja zopet redni sestanek ob 20 v običajnih prostorih v Delavski zbornici. Ker morda ni bil za prejšnjo sredo kdo obveščen, da ni sestanka, naj oprostite in naj se zato točno udeležite tega sestanka. Nekaj materiala za predavanje je že nabral naš delovni član

Boj slovenskih delavcev v Konjicah proti nemškemu tlačiteljem.

Stavka v Laurichovi tovarni zaradi nečloveškega postopanja z delavstvom

V tovarni usnja v Slovenskih Konjicah je, kakor smo že na kratko poročali v zadnji številki, izbruhnila stavka. Dve sto delavcev Laurichovega podjetja se bori za zboljšanje svojega položaja in za svoje pravice, ki jih tovarnar odreka. O tej stavki v Konjicah gre glas sedaj po vsej Sloveniji. Stavka ni namreč zgolj mezdnó, temveč tudi narodnostno gibanje. Konjice so ostale tudi po osvobojenju izrazito nemčursko gnezdo. Ne zaradi slabosti konjiških Slovencev, temveč radi pohlepnosti privandranih »naprednjakov«, ki so se hoteli na vsak način prikopati do oblasti, pa so se zaradi tega zvezali z Nemci. Ker so bili »naprednjaki« takrat tudi na vladi, so se revanžirali Nemcem za njihovo podporo na ta način, da so jim dali popolnoma svobodne roke pri zatiranju slovenskega delavca. Konjice so v veliki meri odvisne od voditelja konjiških Nemcev, tovarnarja Lauricha, v katerega tovarni usnja je zaposlenih okrog 200 delavcev, samih Slovencev iz Konjic in najbližje okolice. Ti delavci so bili dosedaj izročeni na milost in nemilost lastniku tovarne in njegovim nemškim, inozemskim uradnikom, ki so bili pravi valpti. Delavci v Laurichovi tovarni je pravi suženj, brezpravna raja, s katero so ravnali nemški valpti huje, kakor z živino. Delavcu odreka lastnik celo osnovno pravico do organiziranja. Vsak poskus za organiziranje je dosedaj v kati zatri, organizatorje pa vsakokrat vrgel na cesto. Delavstvo je s tem izgubilo sploh vsako odpornost. Zreli možje in fantje so morali s stisnjenimi zobmi in ponižnimi pogledi poslušati najostudnejše psovke, s katerimi so jih pitali dan za dnem ravnatelj in njegovi pomočniki. Na najgrši način so jim žalili slovensko narodnost. Psovke, kakor »Verdammtes Hund, windischer Hund ter windisches Schwein« (prokleti pes, slovenski pes, slovenska svinja) so bile na dnevnem redu. Pa ne samo psovke, tudi udarci in klofute so padale po delavcih. Bog ne daj, da bi bil delavec, katerega je ravnatelj udaril v obraz, pri tem mrko gledal. Že ga je čakala knjižica in vržen je bil na cesto. Nihče si ni upal taki tiraniji upirati, ko je pa čakala doma lačna družina, ki je bila odvisna samo od zaslužka v tovarni in tako so delavci molče, s stisnjenimi zobmi prenašali te krivice in nečloveško ravnanje. Pa ne samo v tovarni, tudi izven tovarne je izvajalo podjetje nad delavstvom nepopisno tiranijo. Kdor je dobil v tovarni košček kruha, se ji je moral prodati z dušo in telesom. Ni imel več svoje volje, tovarnar ga je gnal pri volitvah na volišče, da je glasoval za tistega, katerega mu je tovarnar označil. Bog ne daj, da bi volili po svoji prosti volji. Naslednjega dne bi ga bil tovarnar postavil na cesto. Za delavci so v prostem času vohunili tovarnarjevi zaupniki, ki so mu sproti poročali vsako stvar.

Poleg vsega tega nasilstva pa je plačevala tovarna naravnost beraške mezde. Povprečen zaslužek na dan je znašal 16 dinarjev, le redki so bili tisti, ki so zaslužili več ko 2 Din na uro. Povrhu so se jim še odbijali izdatki za socialno zavarovanje! S tako beraško plačo jih je plačeval za težko delo v usnjarni človek, ki si je nagrabil z delavskimi žulji milijone, ki velja za največjega bogataša daleč naokrog.

Kljub nasilju pa se je delavstvo odločilo končno za organizacijo. Neznosne razmere so ga prisilile, da je stavilo vse na eno kocko. Delavci so si osnovali združnico »Zveze združenih delavcev«, v katero je vstopila večina usnjarnarjev. Tovarnar pa je na občni zbor poslal svoje vohune in

tov. podpredsednik. Zapisnik naj vodi tajnikova namestnica.

Soteska pri Novem mestu. Naša podružnica ZZZD v Soteski je imela skupni članski sestanek v nedeljo 16. maja ob osmih dopoldne v društveni dvorani v Soteski. Sestanka se je udeležilo dokaj lepo število naših članov in tudi g. župnik se je odzval našemu povabilu in prišel med nas. Delavci smo soglasno izrazili zadovoljstvo in iskreno zahvalo g. šefu Jordanu za njegovo dobrosrčnost, katero nam je izkazal s tem, da nam je povečal mezdo za 50 par na uro. G. šefu se na tem mestu v imenu vseh delavcev iskreno zahvaljujemo, posebno zato, ker je to storil sam od sebe in brez vsake prošnje. Upamo, da se bomo tudi zaradi kolektivne pogodbe, ki jo bomo v najkrajšem času predložili, lepo in mirno sporazumeli.

delavci so zaslužili, kaj se bo zgodilo. Po sedmih dneh je res sledil udarec. V ponedeljek 10. maja je podjetje odpustilo 38 delavcev, zagrozilo pa je še 100 delavcem z odpustom. Podjetnik je odpust delavcev utemeljeval s pomanjkanjem dela, kar pa ne drži. Tovarna je namreč polno zaposlena in še nedavno je kupila večjo partijo kože za predelanje. Tudi se od dne do dne boljša konjunktura.

Odpust 38 delavcev je izbil sodu dno. Delavske potrpežljivosti je bilo konec. Neopisno ogorčenje je zavladalo med delavci, naslednjega jutra je delavstvo korporativno stopilo v stavko, zasedlo je v hodo v tovarno. Da ni bilo orožnikov, bi bila tovarnarju in njegovim valptom slaba predla. Razjarjeno in besno delavstvo je navalilo nanj, dobil je precej bunk in le orožniški bajoneti so ga zaščitili. Delavstvo pa se je kmalu iztrežnilo, sprevdela je, da nasilje ne privede nikamor. Nastopila je tudi oblast. Še istega večera je okrajni glavar pozval stranke na razgovor. Sestanka se je udeležil tudi zastopnik Zveze industrijev dr. Golia iz Ljubljane, delavstvo pa je poverilo svoje zastopstvo odvetniku dr. Macarolu. Kmalu pa je prišel delegat »Zveze združenih delavcev« tov. Cvikl iz Ljubljane, ki vodi sedaj delavstvo. Bilo je dobro to, da so imeli delavci v začetku svojega zastopnika, ker bi jih bili skoraj zvali. Razgovori so se nadaljevali v sredo 12. maja. Oba razgovora sta bila brezuspešna, ker je podjetnik zahteval brezpogojno pokorščino. Nastopilo je sedaj stavkovno stanje. Stavka je legalna, po vseh predpisih novega zakona o minimalnih mezdah. Delavstvo je zastrajalo tovarno, kljub temu pa je dobil podjetnik med delavci 38 nezadovoljnih, ki so šli kot stavkokazi v tovarno, da bi skupaj s preddelavci vzdrževali obrat. Podjetnik jih v tovarni gosti z mesom in vinom, katerega jim pošilja kar v sodčih. Obenem pa potom svojih zaupnikov prepriča stavkajoče, da bi se vdali ter šli na delo. Delavstvo pa je odločeno vztrajati v stavki do zmage. Saj ne zahteva ničesar nemogočega. Zahteva samo, da tovarnar sprejme odpuščene delavce nazaj, da jim dovoli organizacijo, da sklene kolektivno pogodbo in da enkrat za vselej neha brezpravni, suženjski položaj, da neha ostudne psovke, s katerimi se žali slovenska narodnost, in da neha pretepanje in klofutanje delavstva.

Zaradi stavke so se razmere v Konjicah silno zaostrele, napetost med delavstvom je dosegla nevarno višino. Ves gnev delavstva je bil obrnjen proti inozemskim uradnikom v tovarni, ki so bili najhujši valpti. Izmed 11 uradnikov je imela tovarna sedem inozemcev. Da jih zaščititi pred besnim delavstvom in da pomiri razburjene duhove, je banska uprava minuli četrtek odredila, da se morajo vsi inozemski uradniki tovarne izgnati. Naredba je bila izvršena v teku par ur. Izgnani so bili: tovarniški ravnatelj Friderik Wagner, švicarski Nemec, ki je prejemal mesečno 16 tisoč dinarjev plače. Njega so delavci najbolj sovražili, on jih je pretepal in psoval kakor pse. Izgnan je bil tudi tovarniški kemik Alfred Hötzel, avstrijski državlján, kateremu se je nekoč moral umakniti slovenski kemik iz tovarne, da je napravil prostor nemškemu tovarišu, inozemcu. Izgnan je bil uradnik Karl Peinl, avstrijski državlján, ki je kljub tujemu državljanstvu dobil pod prejšnjim režimom gostilniško koncesijo, za katero je Slovenec tedaj zaman prosil. Izgnan je češki Nemec, pikerski mojster Alois Liebis. Peti in šesti izgnanec sta zakonca Anton in Magdalena Synek, oba preddelavca in avstrijska državljana. Zadnji, sedmi izgnanec, je poslovodja tovarne »Alfa«, Nikolaj Tatscher, ki je stal že pred sodiščem zaradi psovke »Windischer Hund«, Delavec, ki je zaradi te psovke Tatscherja tožil, je bil odpuščen... Izgnance je spravilo na kolodvor orožništvo, da jih zaščitijo pred eventualnimi napadi. Odhod teh mogočnih inozemcev, ki so se obnašali v Konjicah kakor nemški bogovi, pod senco bajonetov, je bil za Konjičane-Nemce nekaj nezasišane. Kar verjeti niso mogli, da je kaj takega pri nas sploh mogoče, da si kdo še

Vestnik ZZZD.

Iz centrale

Tovariši tečajniki! Vrnili ste se k svojemu vsakdanjemu delu in k delu v organizaciji pri podružnicah. V dneh tečaja smo bili z vami zadovoljni, kajti pokazali ste discipliniranost in zavednost, kakršne mnogokrat ne najdemo med starimi strokovničarji. Tovariši! Hvala vam! Toda v trodnevem tečaju smo vam mogli dati le najnujnejše, samo ogrodje, katero mora vsak tečajnik izpolnjevati in dopolnjevati v strokovni organizaciji. Vsak naj bo kot apostol naših idej. Le z resnim delom in jasno načelnostjo bomo premagali vse zapreke, ki so pred nami.

Z vseh krajev bruhaajo na nas ogenj, ne zato, ker smo morda slabi, ampak vsled tega, ker postajamo močni, nevarni vsemu, kar je polovičarsko in megleno.

Tovariši! Bodimo pogumni in neustrašeni branitelji naših pravic in propagatorji naših idej! Bog živi!

Konstitucija odbora centrale. Na prvi redni seji 13. maja se je odbor sestavil takole: predsednik tov. Preželj Franc, podpredsednik tov. Pirih Milko, tajnik tov. Grebenšek Venčeslav, blagajnik tov. Kalčič Rudolf, odborniki tovariši Kukovića Franc, Valant Milan in Hvale Maks.

Stavbinci

V petek ob 10 dopoldne bo v Delavski zbornici najbrž končna obravnava o sklenitvi kolektivne pogodbe med stavbinskim delavstvom in gradbenimi podjetji. Verjetno je, da bo po več mesecih pogajanj končno prišlo do sporazuma.

Ob devetih je bilo toplo. Ograja se je zopet odprla, vstopila sta dva konja, vprežena v kosilni stroj. Kje so bili ti Fontenėjčani, ki so kričali proti stroju in ti, ki so potuhnjeno prekinili pot, ki so jo sklenili z Gilbertom Klokejem ter povzročili, da je bil kupljen sovražnik, ki je prihajal blesteč, cinobrast, valeč se na svojih kolesih, zadaj za konji? Nikogar

Podeželsko delavstvo, vzdrami se!

Izmed po krizi težko preizkušenega delavstva je gotovo najbolj prizadeto podeželsko delavstvo. Kmet, sam obubošan, ne more nuditi delavcu skoraj nobenega zasluga, ako pa delavec najde kako delo v gozdu, pa mora vsled prevelike ponudbe delavnih moči delati skoraj zastoj. Tako so v okolici Litije — in najbrž tudi drugod — zaslužili drvarji minulo zimo po 10 do 12 Din dnevno in to z največjim naporom. Kako naj drvar s tem zaslužkom preživlja sebe in svojo družino, je seveda njegova stvar in delodajalca to prav nič ne briga. Kljub sramotno nizkim cenam dnevnega zasluga je delavec več kot dovolj na ponudbo. Skrajna sila jih tira, da delajo za vsak denar. V borbi za suho skorjo kruha izpodirva že zaposlenega tovariša s cenejšo delovno ponudbo drugi in tako sam izpodbija že itak nizke plače.

Vse to pa zato, ker delavstvo ni organizirano. Vsak išče na lastno pest, kako bi se pretolkel skozi življenje. Mesto da bi delavstvo složno in skupno branilo svoje interese, v pomanjkanju solidarnosti mnogokrat kar nekam zavistno gleda onega srečnejšega tovariša, ki vsaj za silo nekaj zasluži.

Ako so razmere, v katerih živi podeželsko delavstvo, težke, so izgledi za njegovo bodočnost naravnost obupni. Prihranil si delavec za starost ne bo niti pare, svoje delovne moči bo predčasno izrabil in ko se bo to vsled težkih življenjskih pogojev le prehitro zgodilo, bo ubogi delavec pravi berač.

Temu se da odpomoči le z močno delavsko organizacijo. Vlada pripravlja zakon o splošnem delavskem zavarovanju, ki je obljubljen za v jeseni. S tem bodo vsi oni delavci, ki so v bolniškem zavarovanju, imeli tudi starostno zavarovanje. Mi podeželski delavci bomo pri tem skoro gotovo izvzeti. Številčno najmočnejši, bomo ostali tudi v naprej lepo na dilci, ako si ne bomo pomagali sami.

Zato podeželski delavci, gozdni delavci in drugi priložnostni delavci, organizirajmo se v delavski organizaciji »Zvezi združenih delavcev«! Z organizacijo si bomo priborili delo in boljši zaslužek. Z organizacijo si bomo priborili tudi mi starostno zavarovanje.

Naj nihče ne reče, da to ni mogoče. Je mogoče, ako bomo sami hoteli, ako bomo složno zahtevali in ne odnehali prej, dokler ne dosežemo tudi mi, kar nam gre. To pa je mogoče le v dobri, močni organizaciji.

Naša sedanja vlada je doslej že pokazala toliko socialnega čustvovanja in toliko spodbude na gospodarskem polju, da smemo upravičeno upati na boljše čase. Ne smemo čakati, da nam na krožniku in brez našega sodelovanja prinese, kar želimo in krvavo potrebujemo. Zato zopet in zopet: Vsi v organizacijo! V vsaki občini, v vsakem obratu jo moramo ustanoviti, potem pa potom organizacije zahtevati javna dela, ustvarjati zadruge, n. pr. lesne in druge, ter tako ustvarjati pogoje za zaslužek. Potom organizacije bomo zahtevali tudi mi gozdni in podeželski delavci starostno zavarovanje, si izboljšali svoj gmot-

položaj in oskrbeli svojim družinam kosček kruha.

Tovariši, na plan, na delo, ne čakajmo, kdaj dobimo od države ali občine brezplačno koruzo, temveč sami poprimimo! To zahtevajmo naši interesi in naših družin bodočnost!

V slogi je moč, v delu je rešitev! F. L.

Mirno naprej!

V odgovorih na opozorila o raznih kršitvah stranpotih, po katerih hodijo kršč. socialisti, opazimo že nekaj časa značilno zagato. Spominjamo se še, da so krščanski socialisti še lani na splošne očitke, da pri njih nekaj ni v redu, užaljeni odgovarjali, da so to samo splošna sumničenja; zahtevali so, naj se jim vendar pove, kaj ni prav, kaj je napačno. Radi tega so mnogi, ki jim razmere v delavskih organizacijah niso bile znane, izrazili željo, naj bi se nastopilo z jasnimi dokazi; navedli naj bi se vsaj nekateri primeri. — Tej želji in resnični potrebi je ustregla Fr. Perniškova knjižica »Zakaj nismo krščanski socialisti?« Na 104 straneh knjižica v glavnem samo navaja cele dolge odstavke iz pisanja krščansko-socialističnih listov. Pernišek komaj kaj polemizira. Pusti, da govorijo samo citati, saj so ti glasnejši od vseh morebitnih opomb. Pohvaliti je treba tudi Perniško, da ni iztrgaval samo kratkih odlomkov, ampak je navedel iz spisov celotne, zaokrožene misli, tako da pri branju teh ponatisov nikoli nimaš bojazni, da ne bi jasno razumel, kaj je pisec hotel povedati.

Po izidu knjige bi človek od dobromislečnih prizadetih pričakoval dvoje: 1. ali Perniškeve trditve ovreže in dokaže, da se je Pernišek motil, da morda na tej in tej strani ni točno prepisal, da kljub izčrpnim citatom ni zadel pravih misli; saj samoposebi g. Pernišek ni nezmožljiv in tega o sebi nikakor noče trditi. — 2. Ali pa priznati in urediti vse, kar iz priznanja naravnost sledi mora.

O tem namreč si moramo biti vsi na jasnem, da nam ne gre za borbo in vojno. Gre nam za neko dobrino, za čistost katoliškega delavskega pokreta, od katerega bomo imeli koristi vsi, največ pa delavstvo. Če so pa Perniškove navedbe točne, je bila ta dobrina v nevarnosti. To je gotovo nesporno.

Kaj je sledilo po izidu Perniškove brošure? Prva »ali« ne. Nihče dosedaj ni ovrgel resničnosti Perniškovih navedb. Res je pa sledil drugi »ali«. Mnogi so sprevideli, na kako nevarna pota je zašlo naše delavsko gibanje in so krenili nazaj na pravo pot. Perniškove blagodejne zasluge bomo čutili vede ali nevede desetletja. Proces zastrupljenja se je ustavil. Poganja novo, zdravo življenje.

Naravno je, da gornja dva ali — ali ne obsežeta vseh in da je potreben še tretji ali. Ta tretji »ali« pobere ostanek, to je tiste, ki niti ne ovreže Perniškovih trditve niti ne izvajajo posledic iz molčečega priznanja, ampak gredo »mirno naprej«, kakor je pisala »Delavska pravica«.

Tak »mirno naprej« zadenemo sedaj tudi na vse druge konkretne (navedene) očitke.

Konec stavke v Konjicah.

V ponedeljek začne redno obratovanje

Ljubljana, 20. maja.

Danes ob 10 dopoldne se je pričela v prostorih Zveze industrijcev obravnava o likvidaciji stavke v tovarni Laurich v Slov. Konjicah. Obravnave so se udeležili inšpektor dela ing. Baraga, ki je predsedoval, zastopnik podjetja I. Lavrič iz Stične, bratranec lastnika, za ZZZD predsednik Preželj, zastopnika delavcev tov. Tomše in Bobik iz Konjic, za Delavsko zbornico Stanko, za Zvezo industrijcev Golia.

Zastopniki delavstva so predvsem naglašali, da zahtevajo sprejem vseh odpuščenih delavcev in vseh delavcev, ki stavkajo, drugič, da se sklone kolektivna pogodba, in tretjič, da se prizna organizacija ZZZD ter da podjetnik ne bo izvajal posledic zaradi stavke. Podjetje je pristalo na večino pogojev, branilo pa se je sprejeti vse delavce naenkrat iz gospodarskih razlogov, ker se je izgovarjalo na slabo konjunkturo. Zastopniki delavcev pa so vztrajali na tem, da se sprejmejo vsi delavci. Končno je bil sklenjen sporazum.

Podpisana je bila pogodba, v kateri podjetje priznava pravico delavstvu, da se organizira ter izjavlja svojo pripravljenost za sklenitev kolektivne pogodbe.

Podjetje se zaveže, da bo za dobo treh mesecev, v vsakem primeru, ne glede na konjunkturalne razmere, zaposlovalo stalez najmanj dveh tretjin dosedanjega delavstva, to je 127 delavcev. Da pa ne bo ostala tretjina delavstva preobčutno prizadeta zaradi zmanjšanja obrata, je podjetje v sporazumu pristalo, da se celotni stalez delavstva zaposluje v vrstnem redu. Zaupniške posle bosta opravljala zaenkrat tovariša Bobik in Tomše, ker ni bilo v januarju zakonito določenih volitev obratnih zaupnikov. Podjetje bo sestavilo poslovni red, kakor je po zakonu to dolžno, ter bo obenem določilo akordne postavke. Poslovni red bo ščitil čast delavstva. Podjetje se je tudi obvezalo, da bo v obratu izvajalo v celoti vse predpise socialne zakonodaje. Zaradi dogodkov o priliki stavke ne bo izvajalo podjetje proti nikomur posledic. Z rednim delom začne podjetje v ponedeljek 24. maja.

S tem je zaključeno eno najbolj razburljivih delavskih gibanj in prvo, ki je nastalo po uveljavitvi nove uredbe o minimalnih plačah in posredovanjih. Je pa tudi prvo večje gibanje našega delavstva, ki ga je izvedla »Zveza združenih delavcev«, ki je s tem tako rekoč prestala svoj ognjeni krst. Mlada delavska organizacija je izvedla stavko vzorno in z vso odločnostjo in je v razmeroma kratkem času dosegla lep uspeh.

Nogomet. Za binkošne praznike je bila v državni ligi samo ena tekma, in sicer v Zagrebu. Igrala sta Concordia in belgrajska Jugoslavija, pa je slednja tekmo izgubila z rezultatom 4:2. Jugoslavija je izgubila zaradi velike smole, saj so njeni lastni ljudje zabili nič manj kot tri avtogole. Za Jugoslavijo ta poraz ni imel nobenih slabih posledic, saj je ostala še z naprej s svo-

jimi 21 točkami na drugem mestu, pač pa je bil velikega pomena za Concordio, ki se je na mah dvignila na sedmo mesto v prvenstveni tabeli ter se je rešila nevarnosti, da bi izpadla za prihodnje leto iz lige. Zmaga Concordie pa je pomembna tudi za slovenskega reprezentanta v ligi, za SK Ljubljano. Nevarnost, da ostane na repu tabele in izpade iz prihodnjega državnega prvenstva, se je občutno povečala. SK Ljubljana mora igrati še dve važni in nevarni tekmi: s Concordio in sarajevsko Slavijo. Če izgubi, potem se je končno poslovila iz državnega prvenstva. Prvenstvena tablica izgleda sedaj takole: Gradjanski ima 27 točk, Jugoslavija 21, Hajduk 19, BSK 19, Slavija (Sarajevo) 15, Hašk 15, Concordia 13, Bask 12, Slavija (Osijek) 12 in Ljubljana 11. Slična usoda, kakor SK Ljubljani, preti tudi osješki Slaviji ter se bo med obema odločalo, kdo bo izpadel. — Ostale nogometne tekme so se končale s sledečimi rezultati: V Splitu je premagal prvorazredni madjarski klub Budai domačega Hajduka 4:2. V Novem Sadu je izgubil državni prvak Gradjanski proti Vojvodini 1:0. V Ljubljani se je vršila trening tekma med SK Ljubljano in SK Amaterjem iz Trbovelj. Zmagala je SK Ljubljana 8:0. — Na kontinentu gostuje cela vrsta angleških prvorazrednih moštev. Angleška državna reprezentanca je nastopila v Oslu proti reprezentanci Norveške ter jo premagala 6:0. Reprezentanca Škotske, ki je pred 14 dnevi igrala neodločeno z avstrijsko državno reprezentanco, je v nedeljo zmagala nad češkim državnim moštvom v Pragi 3:1. V Budapešti je izgubil angleški klub Leaster City proti Hungariji 4:3. V Breslavi sta se srečali reprezentanci Nemčije in Danske. Zmagali so Nemci 8:0. V Stockholmu je igrala druga angleška reprezentanca proti državnemu moštvu Švedske ter zmagala 4:0.

Lahka atletika. Ljubljanski Primorje je priredilo za praznike lahkoatletski miting, ki je bil izbirno tekmovanje za udeležbo slovenskih lahkoatletov v državni reprezentanci, ki bo nastopila v dvoboju s Čehoslovako. Ta tekma se bo vršila v 14 dneh. Nedeljski miting ni prinesel posebnih dobrih rezultatov, dasi so se ga udeležili naši najboljši lahkoatleti.

Zimski šport. Zimski športniki so za binkošne praznike jemali slovo od belih snežnih poljan s tekmo v smuku in slalomu na Kravcu, ki jo je priredil Jugoslovanski akademski smučarski klub. Tekma je v vsakem pogledu uspešla ter je bila izborna obiskana, tako od tekmovalcev kakor od gledalcev. Tudi organizacija je bila izvrstna.

Zanimivi računi.

Kdor pokadi na dan pet najcenejših cigaret, zakadi na mesec 50, oziroma 31 Din. Ker je takih kadilcev, ki bi pokadili na dan samo pet cigaret, malo, lahko računamo, da zakadi najbolj skromen kadilec mesečno do 30 Din. Od kajenja nima dejansko nikdo nič; ves ta denar je torej zanj izgubljen. Pravijo, da se kadilec ne more odvaditi kajenja. Ta ali oni morda res nima toliko moči, nekaj pa lahko vsak stori. Najbolj »strastni« kadilec premore toliko moči, da si priprta na dan vsaj eno cigareto. Tako prihrani na mesec najmanj 30 cigaret, kar stane 6 Din. Malenkost, kajne? Res, malenkost, a glejte, kaj se s to malenkostjo lahko napravi?! Vsakdo se lahko zavaruje za mesečnih 5 Din pri »Karitas«. Teh 5 Din mu potem nudi stoteren, tisočeren sad. Če je kdo star ob sklenitvi zavarovanja 24 let in plačuje mesečno (skozi 20 let) 5 Din, je zavarovan za 2250 Din. Če je star 34 let, je zavarovan za 1750 Din. Če je star 74 let, je zavarovan za 340 Din itd. Malenkostna vsota 5 Din dela torej čudeže, in sicer naraste tem bolj, čim mlajši je kdo takrat, ko se zavaruje... Može in fantje, nekoliko računajte in premislite, kako korist boste imeli, če si na dan pritrgate po eno ali dve cigareti ter se za mesečni prihranek zavarujete pri »Karitas«! Radi pritrgovanja pri kajenju ne boste imeli nikake škode, od zavarovanja pa bodo imeli domači korist. Poskusite, ne bo vam žal! Potrebna pojasnila in navodila dobite pri zastopnikih »Karitas« in Vzemljene zavarovalnice ter pri vodstvu »Karitas« v Mariboru, Orožnova ulica 8.

ZA SV. BIRMO: Najlepši spominek: molitvenik in rožni venec! Najugodnejše kupite v Tiskarni sv. Cirila v Mariboru in v Ptuj.

ni bilo videti na ovsnem polju in le eden človek je šel mimo že na vse zgodaj, pastir, ki je šel proti pašniku, kjer je gospod Fortié redil svoje bele vole. Kedo bo vodil stroj? Oh, če bi vedeli! Ves trg je bil tu! Mihael Meksimé je odšel iz gradu v obleki iz belega platna, pokrit s slamnikom, sedel je v železen sedež nad kosilno pregrado. Renard, ki je držal konje, je zadnjič rekel:

— Gospod grof, naj bi koga dobil. Utrujen, kakor je, ne bi smel opravljati težaških del. Če dovoli gospod grof, bi jaz, jaz bi lahko...

— Hvala, Renard. Mislim, da je bilo vse govoričenje le iz trte izvito, toda dovolj je, da bi kričali: nisem izmed teh, ki izpostavljajo druge.

Vzel je vajeti in zažvižgal; sonce se je odbijalo na ridžavih konjih. Zobje so se zajedli v travo in trava je legala, polzela je na pod, nato zopet padala vsa blesteča na zemljo, še vlažna ob steblih pri korenini. Zadaž za strojem, ki je šel brez odmora, s pravilnim škrtanjem, se je delala red, dolgo zrcalo sočnosti, ki jo je svetloba končno dosegla in sušila. Mihael se je veselil popolnosti dela s kosilnim strojem in predvsem čutil se je gospodarja, ki dela, kakor še nihče njegovega rodu. Šel je hitro naprej. Dosegel je hlapca, ki sta bila nekoliko pod vrhom griča.

— Umaknita se! je rekel, odidem na širok travnik, ne da bi se obrnil.

Zrtvoval je nekaj šopov trave.

Kaj za to! Zanj se bo to leto vse končalo. Konja sta se znojila. Naenkrat pa je eden klecnil, skoro padel, pa se zopet dvignil; stroj se je nagnil in padel, obrnil se je kakor na tečaju in voditelj je odletel na zemljo tri korake stran v travo. Stroj za kosnjo je bil pokvarjen. Mihael se je dvignil, tekkel je h konjem in jih ustavil. In tisti hip sta se na meji

pokazala dva moža, medtem ko se je na drugi strani, na ovsnem polju, ki ga je od travnika ločila le živa meja, dvignil drug mož in zaklical: »Živijo! Dol z buržuji!« Mihael se je obrnil v tisto smer, toda nikogar ni videl. Šel je tja, kjer se je kosilni stroj zadel ob oviro. Hlapca sta pritekla. Iskali so v travi.

— Glejte, gospod Mihael, je rekel eden izmed njiju. Poglejte!

V svoji roki je držal zviti konec žice, ki so jo ponoči napeli med dva kola in ju zakrili v visoki travi.

— Čisto gotovo je to Sipiátovo delo! je rekel.

— Seveda, on je bil skrit v ovsu! Spoznal sem ga! Tečem za njim! Da uniči stroj! Ej, bo še videl! je rekel drugi.

— Spravite konje, je rekel Mihael, ustavljajoč moža, ki je že hotel teči. Pustite jih. Čez dva dni bom imel nov nov kosilen stroj in ga bom vodil kakor tega. Povejte to kmetom.

— Vam ni hudo, gospod Mihael?

— Ne, prav malo.

— Bledi ste... Izgledate kakor...

— Nič se ne vznemirjajte. Pojdite, moji prijatelji.

V tem trenutku je neki glas zaklical:

— Gospod Mihael?

Preden se je obrnil, je Mihael spoznal to, ki ga je klicala. Tončka Žakmén je stala ob vnožju reke, bila je čisto majhna ob vrhu velikega travnika, mahala je z roko:

»Pridite! Pridite!«

Mihael je šel naravnost proti njej. Hlapca sta šla v grad, vošč konje in pokvarjeni stroj. Presneto! Ravno pripraven čas si je izbrala na mala iz Vo-

kréz! Ali naj sploh grem tja? Lahko bi se ustavil, našel kakršno še koli pretvezo in se vrnil v gozd. »Zakaj ji ne bi ubežal? Kaj naj storim? Kaj mi hoče? In kaj ji naj rečem? Naj se ji pritožujem radi propada mojega očeta in radi Fontenáj, ki mi ne pripada več? Ona o tem ničesar ne ve. Ali naj ji pokažem, da bi jo lahko ljubil, da sem jo že ljubil? Ne morem je več. Da bi ji zaupal drugo bolečino, tretjo, to, ki bi me osvobodila drugih, je še premлада. Naj ji njena mlada leta ostanejo vesela. Pripravi se! Nič solze! Nič slabosti! Slabega se čutim! Čemu grem vendar k njej!« Šel je, ker je bila ona usmiljenje in ker ga ni nihče tolažil. Šel je s svojo tajno, ki je ne bi nikomur povedal, toda, ki jo bo ona mogoče uganila.

Od svojega obiska na Vokréz se je močno spreminil. Lice se je osušilo; oči, prej tako zaprte, so postale radi trpljenja drugačne: imele so videnja, ki so jih napravila nemirne, bolj nežne in zameglele. Sprva se je vprašala: »Ubogi sosed, ali se naj smejem njegovemu padcu? Ne šepa. Le klobuk ima razmučkan in na rokavu je zelen od trave.« Ona je padla s konja več ko enkrat. Njena veselost je bila še prej pripravljena kot njena usmiljenost. Toda ko je prišel Mihael na razdaljo, odkoder se pogledi že razumejo in duše začutijo bližino, je pa govorilo usmiljenje.

— Upam, da niste ranjeni, gospod?

— Nisem, gospodična.

— Kaj pa je bilo? Zakaj se je stroj obrnil?

Kamen?

— Past za buržuja, gospodična, žica, napeta to noč, da bi padli konji in da bi se stroj pokvaril.

— Oh, to je strašno! Toda, bledi ste, gospod. Kakšno prostaško dejanje!... Kakšna podlost!...

(Dalje sledi)